

Esi- ja alkuopetuksen tulevaisuus
maaseudulla

Förskole- och nybörjarundervisningens
framtid på landsbygden

Innovaatiotilaisuus
16.4.2026

Servicekoordinator
Gina Liljeberg-Karlsson

Specialyrkesexam inom
produktutveckling
Tuotekehitystyön erikoisammattitutkinto

Miksi olemme täällä tänään? – Varför är vi här idag?

TAVOITE

- Pajan tavoite on etsiä uusia ideoita toteuttaa esi- ja alkuopetusta maaseudulla, jossa lapsimäärä on pieni (että 'perinteinen' esiopetusryhmä ei onnistu, erityisesti alle 7 lasta).
 - vaikuttaa koululuokkaan ja ip-toimintaan
- Toiveena löytää mahdollisesti uusia rakenteellisia yhteistyömuotoja koulujen kanssa

MÅLSÄTTNING

- Verkstadens målsättning är att söka nya idéer för att genomföra förskole- och nybörjarundervisning på landsbygden, där barnmängden är liten, (att en 'traditionell' förskolegrupp inte lyckas, speciellt under 7 barn)
 - påverkar skolklassen och eftisverksamheten
- Vi hoppas eventuellt kunna hitta nya strukturella samarbetssätt med skolorna

- Pitkäjänteinen tavoite on mahdollisuus ylläpitää laadukasta palvelua myös maaseudulla ja kunnan toiminnalla edesauttaa elinvoimaa, kaupungin strategisia tavoitteita huomioiden.
- Uudet ideat pitää olla toiminnallisesti ja taloudellisesti järkeviä, jotta niitä voi jalkauttaa käytäntöön asti
- Prosessi tututetaan palvelumuotoilun kautta, keräämällä ideoita ja ehdotuksia huoltajilta, henkilökunnalta sekä kollegoilta ja virkamiehiltä osallistamisen kautta.
- Den långsiktiga målsättningen är möjligheten att upprätthålla en kvalitetsmässigt god service även på landsbygden och med kommunens verksamhet stöda livskraften, via beaktande av stadens strategiska målsättningar.
- Den nya idéerna bör vara verksamhetsmässigt och ekonomiskt genomförbara i praktiken
- Procesen genomförs via servicedesign, genom att samla in ideer och förslag från vårdnadshavare, personal samt kolleger och tjänstemän via deltagande

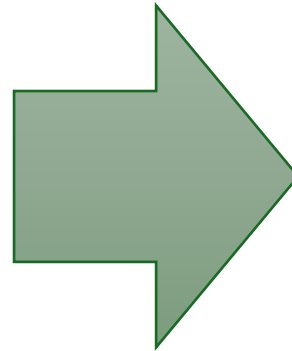
Käännetään osallisuus toisinpäin – Vi vänder delaktigheten tvärtom

Ohjausryhmä

johtoryhmä/
työryhmä

testausryhmä

osallistettava iso ryhmä

huoltajat

henkilöstö

vanhempainyhdistys

johtoryhmä

Maaseudulla asuminen – Att bo på landsbygden

Mikä on maaseudulla asuvan lapsiperheen toimivassa arjessa tärkeää? Huoltajat vastaavat;

Yhteenveto

- Perheiden arjessa tärkeintä on, että varhaiskasvatus ja koulutuspalvelut sijaitsevat lähellä kotia ja ovat turvallisesti saavutettavissa. Maaseudun elinvoima perustuu kyläkoulujen ja päiväkotien säilyttämiseen, sillä pitkät välimatkat ja epävarmuus palvelujen jatkuvuudesta vaikeuttavat alueelle asettumista.

Keskeisiä tarpeita ovat:

- Kyläkoulujen ja päiväkotien säilyttäminen sekä pysyvät, luotettavat varhaiskasvatus- ja koulupaikat koko lapsen ala-asteiäksi.
- Turvallinen koulutie, erityisesti maaseudulla, jossa nopeusrajoitukset ovat korkeita ja kevyen liikenteen väyliä puuttuu. Talviaikaan kuljetustarve kasvaa.
- Koulukuljetukset yli 3 km matkoille myös 3.–6.-luokkalaisille.
- Toimiva paikallisliikenne ja ratkaisut kuten kyläkytyt helpottavat koulumatkoja ja harrastuksiin kulkemista.

- Aamu- ja iltapäivätoiminta samassa koulussa, jotta lapsen päivä olisi turvallinen, eikä aamuihin ja iltapäiviin syntyisi pitkiä yksinolon jaksoja.
- Riittävät varhaiskasvatuksen resurssit: pienet ryhmät, pysyvät aikuiset, erityislapsille tukea ja tarvittaessa omia ryhmiä.
- Lähipalvelujen säilyttäminen, kuten päiväkotit, koulu ja mielellään ruokakauppa, jotta arki pysyy sujuvana ilman jatkuvaa autoilua.
- Mahdollisuudet lasten ja nuorten harrastuksille sekä turvallisille kokoontumispaikoille, esimerkiksi nuorisotila sivistyskeskuksen läheisyyteen.
- Luonto ja paikallisyhteisö ovat maaseudun vahvuuksia, ja perheet arvostavat arjen mahdollisuutta liikkua jalan, pyörällä tai pulkalla.

Kaiken ytimessä on ajatus siitä, että maaseudulla asuminen halutaan tehdä helpoksi ja houkuttelevaksi – ei vaikeammaksi. Palvelujen säilyttäminen ja toimivat kulkuyhteydet tukevat lapsiperheiden hyvinvointia ja maaseudun elinvoimaisuutta.

Lähtökohdat Faktat Ennusteet

Utgångsläge
Fakta
Prognoser

PORVOO BORGÅ

Lähtökohta - Utgångsläge

Esiopetuspaikka / förskoleplats	esioppilaita / förskolebarn 2025-26 / 2026- 27	koulu & tilat / skola & utrymme	rakenne / struktur	oppilaita / elever	koulutilan tilanne
Hinthaaran sivistyskeskus, alakerta	18 / 17	Hinthaaran koulu, alakerta + yläkerta, 6 luokkaa	Omat luokat 1-6	89	Oma omistus
Hindhår bildningscenter, nedre våning med esiopetus	5 / 9	Hindhår skola, övrevåningen, separat hus, 3 klassrum	sammansatta klasser; 1-2 + 3-4 + 5-6	46	Oma omistus
Kulloon päiväkotit, yhdistetty 5v. kanssa	7 / 5	Kulloon koulu, sama rakennus, 4 luokkaa	1-2+ 3-4+ 5+6	61	Oma omistus
Kullo daghem	3 / 6	Kullo skola, byggnad på samma gård, 3 klassrum	sammansatta klasser; 1-3 + 4-6	25	Oma omistus
Jokilaakson päiväkotitilat, alakerta, yhdistetty 5v. kanssa	10 / 13	Jokilaakson koulu, kerroksia 2, 6 luokkaa	Omat luokat 1-6	88	Leasing, 10+5 vuotta. Katkolla 2031.
Keskuskoulun esiopetusryhmät, luokahuoneet 3krs	5 / 4	Ilolan koulu, oma rakennus, 3 luokkaa	yhdysluokat; 1-2 + 3-4+ 5-6	37	Leasing, 5+5+5 vuotta. Katkolla 2026, 2031, 2036
Äppelgårdens daghem, sammansatt med 5-åringar	14 / 19	Sannäs skola, egen byggnad, 6 klassrum	Enkla klasser åk 1-6	100	Oma omistus. Laajennus leasing 10+5 vuotta. Katkolla 2031.
Epoon päiväkotit, yhdistetty sisarusryhmään	4 / 0	Epoon koulu, oma rakennus, 2,5 luokkaa	yhdysluokat; 1-2 + 3-6	25	Oma omistus
Ebbo daghem	22 / 13	Grännäs skola, egen byggnad, 3 (stora delbara) klassrum	Åk 1-6, ofta 1-4 som enkla, sammansatt 5-6	84	Oma omistus

Tilanne
lukuvuosi
2025-2026

Ennusteet - Prognoser

Vaikeaa saada luotettavaa tietoa

- Koska lapset syntyvät ja mihin perhe jää asumaan?
- Minkä kielistä palvelua perhe käyttää ja tarvitsee?
 - Kuntaan muuttajat 85% suomenkielisiä & 15% ruotsinkielisiä
- Kuntaan muutto riippuu taloustilanteesta ja rakentamisesta. Sisään muutosta olemme kaupunkina riippuvaisia
- Suurimmat siirtymät tapahtuu ennen esiopetuksen ja koulun aloitusta
- Porvoon sisäinen muutto 4000 henkilöä/vuosi

Svårt att få information man kan lita på

- När föds barnen och vart blir familjen och bo?
- På vilket språk vill familjen ha service?
 - Inflyttare är 85% finskspråkiga & 15% svenskspråkiga
- Inflyttning beror på ekonomin och tillväxt i byggbranchen. Som stad är vi beroende av inflyttning
- De största förändringarna sker före förskoleundervisningen och skolan börjar
- Den inre flyttningen i Borgå är 4000 personer/år

- Koko kaupungin tieto luotettavampaa, kuin pieni alue. Mitä pienempi alue, sen häilyvämpi

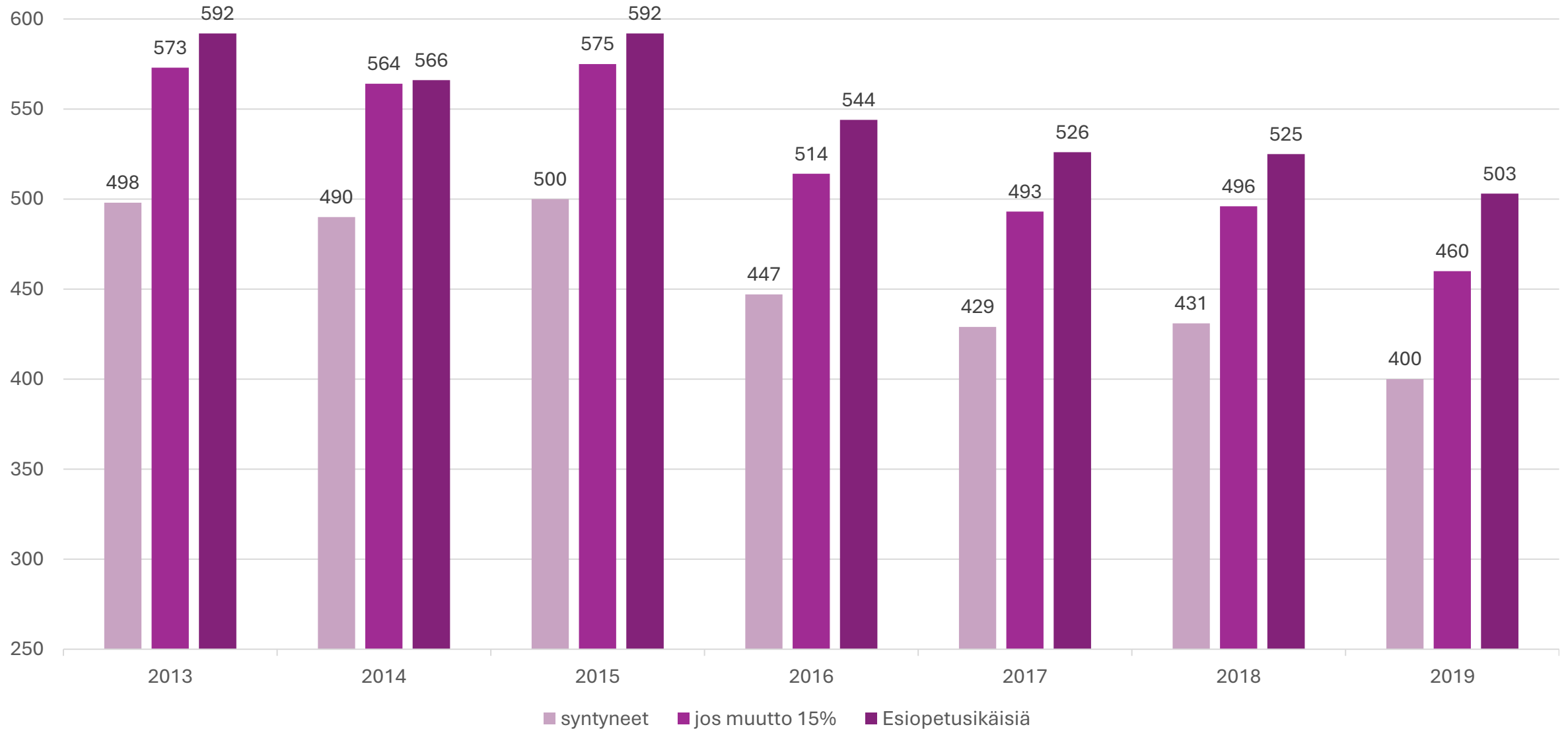
- Viralliset väestötiedot huomioivat keskimääräisen asukaslisäyksen, koko kaupungin tasolla
- Porvoossa hyvin erilaiset alueet; uudet alueet vs. sukupolvenvaihdos (7v. sykli). Miten osata järjestää palvelua samalla alueella molemmissa ääripäissä?
- Porvoo kaupunki rakentamassa ennustehjelmaa, joka huomioi tulevat rakennuskohteet, muuttoennusteet ja muut juuri Porvoolle tyypilliset näkökulmat alueittain

- Information gällande hela staden är mera pålitlig än ett litet område. Ju mindre område, desto osäkrare

- De officiella befolkningsuppgifterna uppmärksammar den medeltala invånarökningen, på hela stadens område
- I Borgå finns väldigt olika områden; nya områden vs. generationsbyte (7 års cykel). Hur kunna ordna service på samma område i båda ändorna?
- Borgå håller på att bygga upp ett prognosprogram, som uppmärksammar blivande nybyggen, inflyttnings-prognoser och andra typiska synvinklar för just Borgå

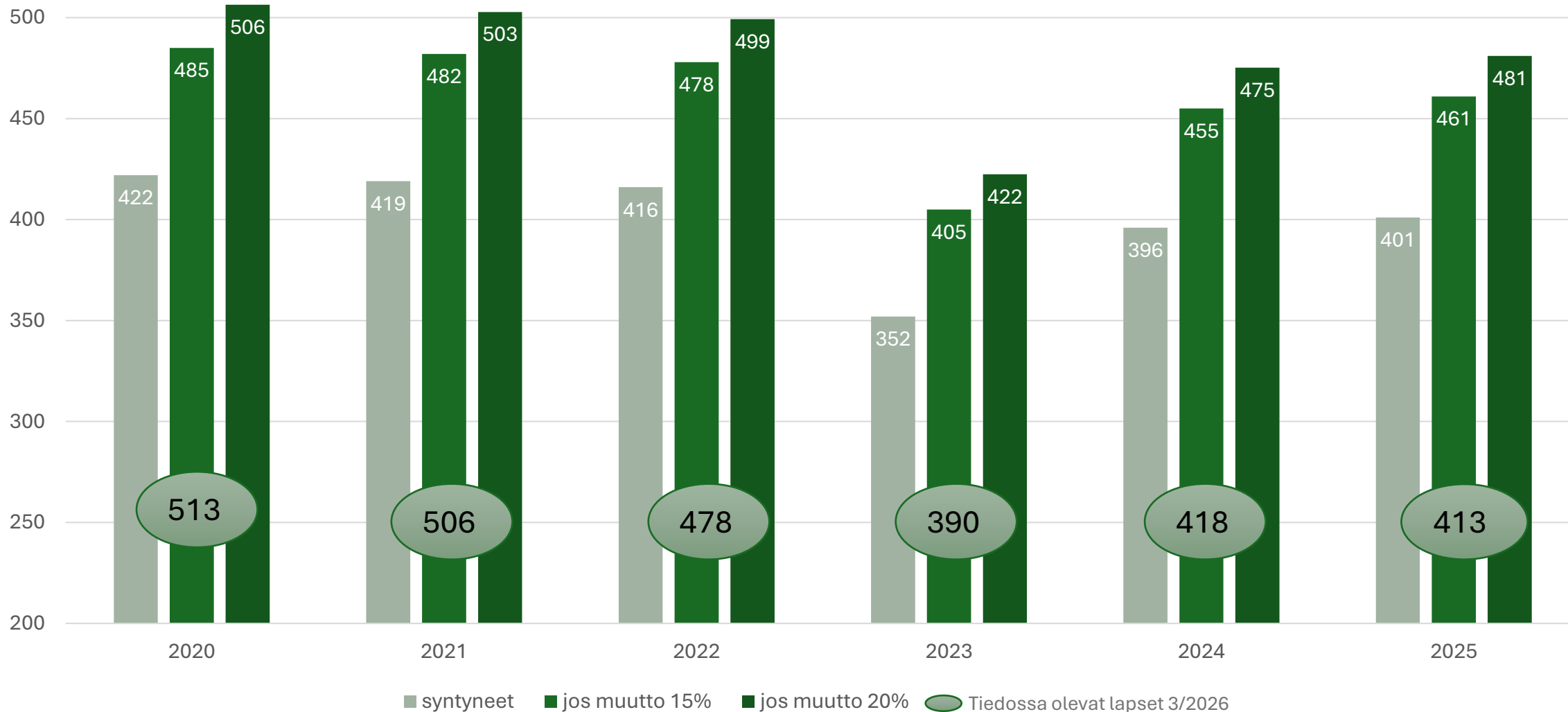

Lasten ikäluokan kasvu esiopetusvuoteen mennessä

Esiopetusikäisten ennuste 15-20% arvioidulla kuntaan muutolla

(esiopetus alkaa 2026-2031)

Lapset alueittain – Barn enligt område

tiedossa
olevat
lapset

2025
synty-
neiden
kielijako ei
ole varma

Väestötiedoissa lapsella suomi
-> menee ruotsinkieliseen kouluun

Väestötietojen lapsimäärän kielijako voi siis 'muuttua'

13.1.26

skola/koulu oppilaaksiottoalue	syntymävuosi						esiopetus 2019								
	2025	2024	2023	2022	2021	2020		2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	
	päiv.3/26														
Epoo	8	8	4	6	7	0	4	9	4	2	1	7	5	10	
Grännäs	6	10	11	11	10	15	23	8	17	15	13	9	10	15	
Sannäs	18	10	17	15	15	22	14	21	20	14	20	10	20	12	
Ilola	7	5	6	3	5	5	8	3	3	7	6	10	8	7	
Jokilaakso	8	6	6	21	7	11	11	10	14	12	15	13	22	23	
Hindhår	6	6	5	5	7	9	5	7	13	5	9	6	11	10	
Hinthaara	7	18	16	13	15	15	17	17	8	7	24	23	14	24	
Kulloo	4	9	5	6	5	6	7	9	7	7	9	13	15	11	
Kullo	5	1	7	5	4	8	0(3)	0	5	5	8	5	7	2	

Huoltajien ideapajat – Vårdnadshavarnas idéverkstäder

Pidettiin kaksi, 1150 maaseudun lapsen vanhempia kutsuttiin, läsnä 8kpl.
Kirjallinen kysely samalle ryhmälle, vastauksia 21kpl.

Yhteenveto (by copilot): Oppilaaksiottoalueiden, kuljetusten ja maaseudun esi- ja alkuopetuksen kehittämisen pääkohdat

1. Oppilaaksiottoalueet
2. Koulukuljetukset
3. Kaksikieliset ratkaisut
4. Koulumatkat, ryhmäkoot ja hyvinvointi
5. Iltapäivätoiminta
6. Maaseudun vetovoima ja elinvoima
7. Perheiden kuuleminen ja lasten näkökulma
8. Uudet ratkaisut ja rakenteet

1. Oppilaaksiottoalueet

- Alueista joustavampia ja lähemmäs asutusta; perustaksi lyhin koulumatka ja suurempi valinnanvapaus.
- Kråkö ja Vessö: suomenkieliset oppilaat Epoonseen.
- Ilolan alueen laajennus (Jakari, Sannainen, Veckjärvi) vahvistaisi koulun tulevaisuutta (65 lasta).
- Eestinmäen ruotsinkielisten lasten siirtäminen Kullooseen.
- Tarve tasapuolistaa kieliryhmien sijoittelua, esim. Sannäsiin yhtenäinen oppilaaksiotto.
- Oppilaita siirrettävä keskustasta kohti kyläkouluja – ei toisinpäin; mahdollisuus vapaaehtoiseen siirtymiseen.

2. Koulukuljetukset

- Kuljetusoikeuden ei tulisi riippua oppilaaksiottoalueesta.
- Maksuton kuljetus myös toissijaisesti kouluihin, jos matka yhtä pitkä.
- Kuljetusmahdollisuus naapurikouluun tai kyläkouluun perheen valinnan mukaan.
- Kyläkoulun säilyttäminen on usein edullisempaa kuin lasten kuljettaminen keskustaan.
- Kuljetus tulisi taata myös iltapäivätoiminnasta kotiin.

3. Kaksikieliset ratkaisut

- Sannaisten koulusta kaksikielinen; suomen- ja ruotsinkieliset oppilaat samaan rakennukseen (luokat voi olla vierekkäin).
- Maaseudulla yhteisiä varhaiskasvatusryhmiä (kielisuihku).
- Hyviä kokemuksia yhteisestä esiopetuksesta Hinthaarassa.

4. Koulumatkat, ryhmäkoot ja hyvinvointi

- Liian pitkät koulumatkat ja isot ryhmät heikentävät hyvinvointia.
- Liian pienet ryhmät voivat olla sosiaalisesti ongelmallisia (esim ainoa poika/tyttö) ja aiheuttavat epävarmuutta tulevaisuudesta
- Tarvitaan riittävän suuret ryhmät, jotta palvelut (ip, erityisopetus, psykologit, kuraattorit) säilyvät.

5. Iltapäivätoiminta

- IP-toiminta riippuu oppilasmäärästä; 3.-luokkalaiset ja tuen tarpeessa olevat voisivat tasapainottaa ryhmiä.
- Toiminnan oltava koululla, ei erillisiä kuljetuksia.
- Onko mahdollisuus järjestää ip-toimintaa myös kylissä muilla tavoin; voi olla kaksikielistä.

6. Maaseudun vetovoima ja elinvoima

- Lapsiin panostamiseen ja koulupalvelujen turvaaminen vahvistaa maaseutua.
- Perhepäivähoitoa tulee tukea maaseudulla, kun päiväkoteja ei ole
- Tarvitaan pitkäjänteisiä päätöksiä ilman jatkuvaa lakkautusuhkaa.
- Kaavoitus ja tonttitarjonta kuntoon; perheille selkeä ja pysyvä koulupolku.
- Varhainen tietojen keruu neuvolassa tukee ennusteita.
- Kyläkoulujen tiloja voidaan hyödyntää laajemmin iltaisin ja viikonloppuisin.
- Päiväkotien sulkeminen on ensimmäinen askel kohti koulujen lakkauttamista.
- ”Pääteiden” julkinen liikenne, pyörätiet ja tievalaistus ovat silta keskustan ja maaseudun välillä

7. Perheiden kuuleminen ja lasten näkökulma

- Lasten kokemukset ja arjen vaikutukset huomioitava.
- Perheille tarjottava valinnanmahdollisuuksia (kyläkoulu, kieli).
- Pienet koulut tarvitsevat riittävän oppilasmäärän palvelujen turvaamiseksi.
- Tarve pysyville ja ennakoitaville kouluratkaisuille.

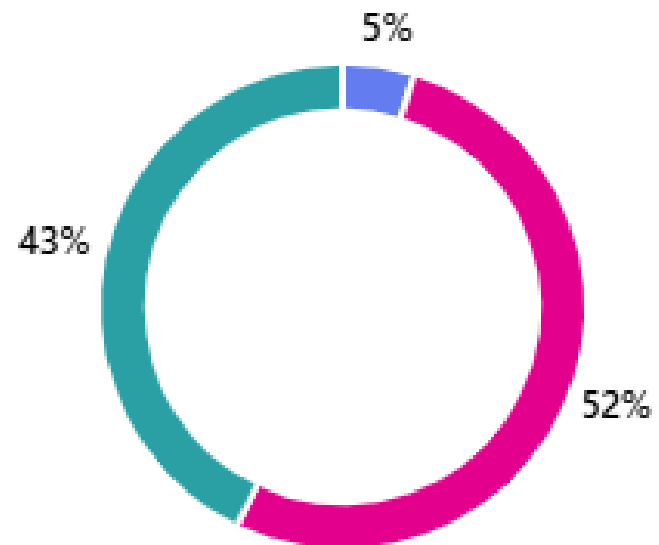
8. Uudet ratkaisut ja rakenteet

- Oppilaaksiottoalueet tarkasteltava kokonaisuutena (tulevaisuuden uudisrakennusalueet huomioitava nyt).
- Ehdotus Sannäsiin laajempaa sivistyskeskusta (ylöspäin), joka yhdistäisi useita yksiköitä (Ilolan koulu + Epoon koulu + Sannäs skola + molempikielinen esiopetus).
- Ilolan kouluun suomen- ja ruotsinkielistä esiopetusta keventämään keskustan kuormitusta.
- Kullo ja Hinthaara voisi kielellisesti yhdistää, myös muut joustot mahdollisia.

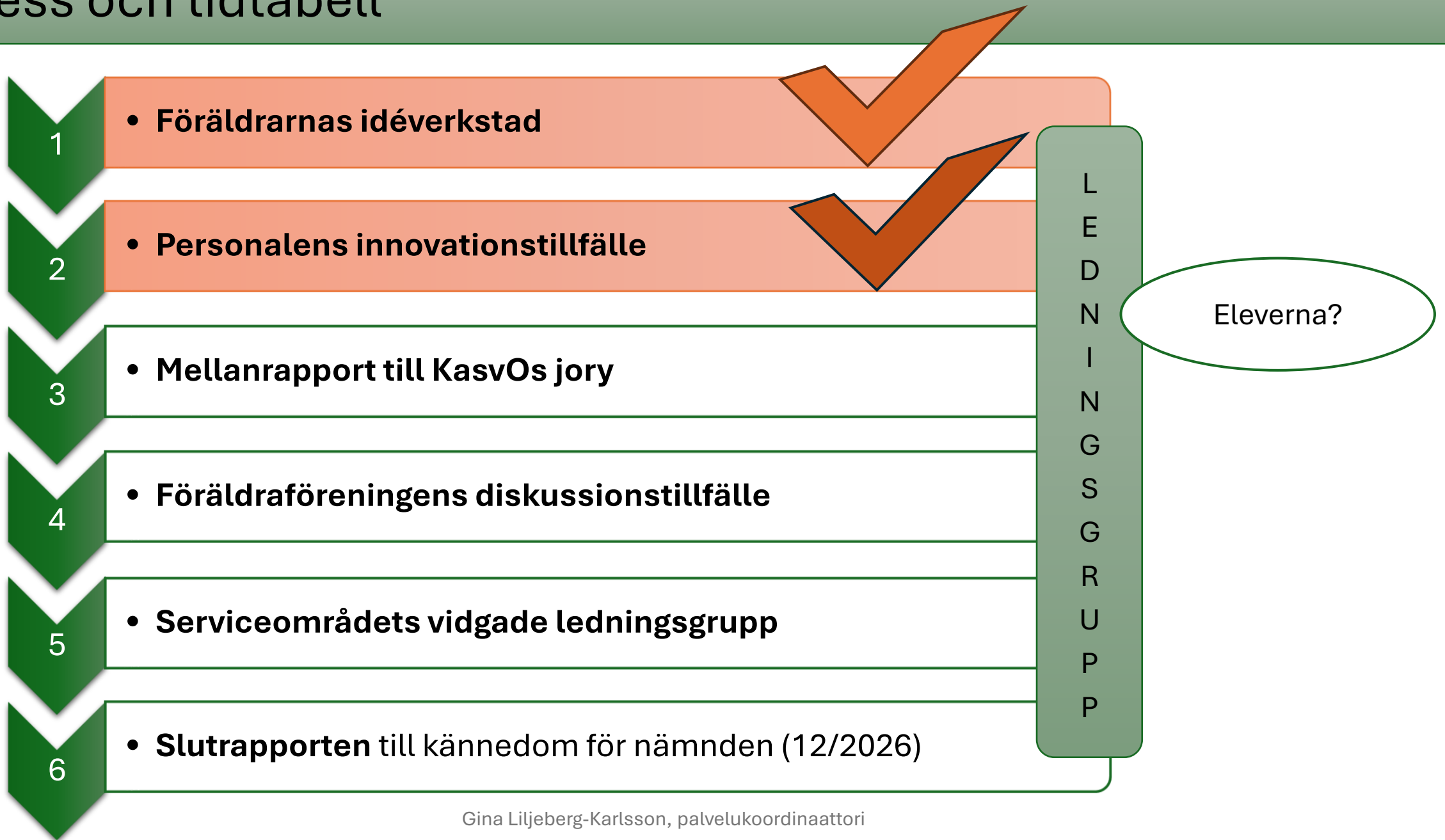
Mikä on sopiva ryhmäkoko?

13. Mikä on sopiva ryhmäkoko? - Vad är en passlig gruppstorlek?

● 5	1
● 10	11
● 15	9
● 20	0

Process och tidtabell

Lasten osallisuus? – Barnens delaktighet?

- Suunniteltu 4 haastattelua; Epoon koulu, Sannäs skola, Jokilaakson koulu, Kullo skola
- Opettajat valitsevat 4-5 oppilasta haastatteluun (4-6lk?). Kesto n.30min, nauhoitetaan
 - Huoltajille wilma viesti päivämäärästä ja tapahtumasta. Kaikille?
 - Voiko koulu hoitaa viestin?
- Lasten ymmärrys on koetusta tiedosta.
 - onnistuvatko vain keskustelemaan ja hahmottamaan omaa nykyistä ympäristöä?
 - Kysymykset liittyisi omaan kokemukseen sekä mahdollisuuksien mukaan joitakin skenaarioita;
 - miltä tuntuisi, jos...?
 - Mitä ajattelet.....?